

Arbetsmarknadsutskottets yttrande 1978/79:2 y

över motionen 1978/79:1679 om ärendefördelningen mellan riksdagens utskott

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet har anmodat arbetsmarknadsutskottet att yttra sig över motionen 1978/79:1679 av Birgitta Johansson m. fl. (s) om ärendefördelningen mellan riksdagens utskott.

Motionen

I motionen yrkas att riksdagen beslutar om en ändring i riksdagsordningen beträffande ärendefördelningen mellan riksdagens utskott, på så sätt att arbetarskydd, arbetstid och semesterfrågor överförs från socialutskottet till arbetsmarknadsutskottet.

Motionärerna anser att de aktuella frågorna inte i första hand är socialpolitiska utan arbetsmarknadspolitiska till sin natur. Dessa ärenden bör därför föras över till arbetsmarknadsutskottet.

Bakgrund

Den ordning med fackutskott som riksdagen införde fr. o. m. år 1971 innebär att alla ärenden inom ett och samma ämnesområde tilldelas det utskott som avdelats för ändamålet. Vägledande för den indelning som gjordes 1971 var den dåvarande departementsorganisationen.

Frågor som rör arbetslivet tillhörde tidigare liksom i många andra länder socialdepartementets verksamhetsområde. Så småningom överfördes arbetsmarknadspolitiska och arbetsrättsliga frågor på det dåvarande inrikesdepartementet, dock att frågor om arbetarskydd, arbetstid och semester låg kvar i socialdepartementet. Så var läget på departementssidan då fackutskottsorganisationen började fungera. För ärendefördelningen i riksdagen innebar det att inrikesutskottet, som senare bytte namn till arbetsmarknadsutskottet, fick hand om frågor som rörde arbetslivet med undantag för arbetarskydd, arbetstid och semester som i analogi med departementsorganisationen tilldelades socialutskottet. Inrikesutskottet handlade därutöver de frågor om statlig anställning som förbereddes i det dåvarande finansdepartementet.

Vid departementsreformen hösten 1973 bildades arbetsmarknadsdepartementet till vilket sammanfördes de frågor om arbetslivet som tidigare ingick i inrikesdepartementets och socialdepartementets områden.

Utredningen angående en allmän översyn av riksdagens arbetsformer tog upp frågan om ärendefördelningen mellan utskotten bl. a. mot bakgrund av

den nämnda departementsförmen. Utredningen redovisade sina överväganden i februari 1976 (Förs. 1975/76:15). Utredningen prövade därvid om förändringen i departementsorganisationen skulle slå igenom även i utskottsorganisationen när det gällde frågor på arbetslivets område. Inrikesutskottet uttalade sig för att samtliga frågor skulle ligga hos detta utskott, som dessutom borde ändra namn till arbetsmarknadsutskottet. Socialutskottet ansåg däremot att frågor om arbetarskydd, arbetstid och semester borde ligga kvar hos socialutskottet.

Utredningen (s. 43) uttalade för sin del:

Utredningen är medveten om att uppdelningen av arbetsmiljöfrågorna på två utskott kan komma att medföra problem och att det finns mycket som i och för sig talar för att riksdagen i det aktuella hänseendet tillämpar samma indelning som i regeringens kansli. Det finns emellertid andra faktorer som gör att man inte nu bör genomföra den begärda omfördelningen. Socialutskottet har handlagt den första etappen i en stor reform på arbetsmiljölagstiftningens område och det får anses lämpligt att det utskottet får bereda även den andra etappen av lagstiftningsarbetet, vilken kan väntas bli aktuell nästa år. Även arbetsbelastningsskäl talar mot att man f. n. vidtar någon förändring.

Vid riksdagsbehandlingen av utredningens förslag kom den aktuella indelningsfrågan inte upp till särskild bedömning. Någon ändring gjordes således inte i ärendefördelningen mellan de båda utskotten.

Utskottet

Utskottet konstaterar inledningsvis att det huvudsakliga skäl som över-synsutredningen åberopade för att man inte skulle göra någon förändring av de aktuella indelningsfrågorna inte längre kvarstår. Den andra reformetappen på arbetsmiljöområdet har genomförts och en ny arbetsmiljölag har trätt i kraft. Dessutom har skälen för att riksdagen skall besluta att alla frågor om arbetslivets villkor m. m. skall ligga i samma organ ökat i styrka genom bl. a. medbestämmandelagens tillkomst. Det finns sålunda all anledning att nu överväga motionärernas förslag.

Sambandet mellan de frågor på arbetslivets område som behandlas i SoU resp. AU är starkt, vilket illustreras av arbetsmarknadsdepartementets organisation för dessa frågor. I budgetpropositionen (bil. 15 s. 102) har arbetsmiljöenhetens arbetsområde indelats i fyra grupper: inflytande i arbetslivet, arbetarskydd, arbetstid och semester samt arbetsanpassning. Två av dessa ämnen tillhör AU (inflytande i arbetslivet och arbetsanpassning) medan övriga tillhör SoU. Det är uppenbart att det råder ett mycket nära samband mellan inflytandefrågor i allmänhet och frågor som mer exklusivt rör arbetsmiljön. Som exempel på ämnen som är omöjliga att dela upp på ett rationellt sätt kan nämnas frågor som rör personalpolitik (AU) och frågor om den psykiska arbetsmiljön (SoU). I själva verket är arbetsmiljön en viktig del i

inflytandekomplexet. Likaså finns det ett nära samband mellan arbetsplatsernas utformning (SoU) och anpassningsåtgärder av typ arbetshjälpmedel m. m. (AU). I dagarna har riksdagen fattat ett beslut som ytterligare belyser hur integrerade frågorna är. Ett av anslagen under arbetsmiljö som handläggs av SoU avser statens arbetsklinik. Denna klinik skall inlemmas i ett nytt institut för metodutveckling och forskning inom den yrkesinriktade rehabiliteringen (AU 1978/79:20 s. 31) och verksamheten kommer därmed att i framtiden falla inom AU:s beredningsområde.

Till detta kommer, som tidigare nämnts, att frågor som rör arbetsmiljö och företagshälsovård på det statliga området redan handläggs av AU. Som illustration kan nämnas den nyligen bordlagda till AU remitterade propositionen 1978/79:133 om organisation för arbetsmiljöfrågor, företagshälsovård, m. m.

När det gäller lagstiftning om arbetstid och semester vill utskottet – förutom det nära allmänna sambandet med andra arbetslivsfrågor – endast peka på att AU handlägger alla andra frågor som rör ledighet, t. ex. för studier, vård av små barn, värnpliktstjänstgöring och vård av sjuka anhöriga. Likaså hanteras frågor som rör deltid i AU.

Det ovan anförda ger enligt utskottets uppfattning klart vid handen att arbetsmiljöfrågor i riksdagen liksom i regeringens kansli bör hanteras i ett och samma organ. Sambandet mellan olika arbetsmiljöfrågor är så starkt och nackdelen med en uppdelning så stor att riksdagen som motionärerna föreslår nu bör besluta att överföra frågor om arbetarskydd, arbetstid och semester från SoU till AU.

Det kan knappast heller med fog hävdas att denna indelningsfråga har sådant samband med andra frågor som rör ärendefördelningen mellan utskotten att problemet inte bör lösas separat. I fråga om arbetsbelastningen tillhör både AU och SoU riksdagens större utskott. För båda utskottens del gäller att det är andra ärendeområden än de nu aktuella som helt dominerar i fråga om belastningen på utskotten. En överflyttning har alltså i det perspektivet en begränsad betydelse.

Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet den aktuella motionen. Av praktiska skäl bör en ändrad ärendefördelning träda i kraft den 1 januari 1980.

Stockholm den 20 mars 1979

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

ELVER JONSSON

Närvarande: Elver Jonsson (fp), Jan-Ivan Nilsson (c), Alf Wennerfors (m), Birger Nilsson (s), Gördis Hörnlund (s), Allan Gustafsson (c), Erik Johansson i Simrishamn (s), Filip Fridolfsson (m), Ingrid Ludvigsson (s), Arne Fransson (c), Pär Granstedt (c), Frida Berglund (s), Anna-Greta Leijon (s), Sune Johansson (s) och Göte Pettersson (fp).

